

Pyydetty asiantuntijalausunto ikärappeumasta

Silmänpohjan keskeisen osan ikärappeuma eli AMD (age-related macular degeneration) on yleinen näkövammaisuutta aiheuttava silmäsairaus. THL:n Näkövammarekisterin vuoden 2019 tilastojen mukaan se aiheuttaa 63% yli 65-vuotiailla todetusta näkövammaisuudesta. Suomalaisen väestön runsaasta 1 miljoonasta yli 65-vuotiaasta laskelmien mukaan n. 23.000 on näkövammaisia AMD:n vuoksi.

AMD on itsenäinen sairausryhmä, jolle tunnetaan hyvin merkittävät geneettiset riskitekijät, joista monet liittyvät komplementtijärjestelmän eri tekijöihin. AMD yleistyy iän mukana samaan tapaan kuin monet muutkin suomalaiset kansantaudit: 2-typin diabetes, verenpainetauti, aivoverenkiertohäiriöt ja monet syöpämuodot. Taudille on kansainvälisessä tautiluokituksessa oma ICD-10 luokka H35.31 (kuiva ikärappeuma) ja H35.32 (kostea ikärappeuma). Eniten näkövammaisuutta aiheuttaa ikärappeuman kostea muoto, joka on nopeasti etenevä aggressiivinen tauti. Kosteaan AMD:hen on kehitetty lasiaispistoksina annettava hoito, joka perustuu versisuonikasvutekijä- (VEGF-) estäjiin. Pistoshoitoja on annettu Suomessa viimeisten 15 vuoden aikana lisääntyvästi

Oman tutkimusryhmäni tutkimusten perusteella on selvää, että suomalaisessa väestössä AMD aiheuttaa kehittyessään merkittävää elämänlaadun laskua, joka korostuu näöntarkkuuden alennuttua näkövammaisuuden asteelle (<0,3) (Taipale et al 2019, Purola et al 2021). Näkökyvyn heikentyminen kahden näkötaulurivin verran on tutkimustemme mukaan yksi merkittävimmistä elämänlaatuun vaikuttavista terveyteen liittyvistä tapahtumista (Taipale et al 2019). Elämänlaadun heikkenemisen aiheuttaa näkökyvyn heikentyminen, ei sairauden toteaminen (Purola et al 2021). Käsitys siitä, että ikärappeuma olisi normaali ikään liittyvä ilmiö ja että iäkkään ihmisen näkö väistämättä merkittävästi heikentyisi on väärä. Niillä iäkkäillä henkilöillä, jotka eivät sairastu näköä vaurioittaviin silmäsairauksiin, näkö pysyy hyvänä läpi elämän. Valtaosalla silmäsairauksia sairastavista iäkkäistä henkilöistä näkökyky voidaan hoitotoimenpiteiden avulla säilyttää hyvänä läpi elämän. Tästä parhaimpana esimerkkinä on kaihin kehittynyt hoito. Ikärappeuman pistoshoitojen avulla myös kostean ikärappeuman ennustetta on onnistuttu parantamaan. Tämä näkyy myös Näkövammarekisterin tilastoissa.

Tampereella 7.5.2021

Hannu Uusitalo
Silmätautiopin professori, LKT, FEBO
Tampereen yliopisto